NUMMER 68 EEN UITGAVE VAN HET ARCHIEF JEAN DULIEU SEPTEMBER 2016

BOUTERBODE

Ook Paulus kom je tegen in Strips

Op zaterdag 27 augustus vond aan de Rotterdamse Wijnhaven de opening plaats van *Strips! Museum voor het beeldverhaal*. In drie jaar tijd is het Maartje de Haan en haar man Marc Kleijnen gelukt om – samen met de mensen van de Rotterdamse bibliotheek – een tweede stripmuseum in Nederland op te zetten.

FOTO MARIELLE SORMANI

Het gebouw ligt in het centrum en is zeer ruim bemeten. Op de tweede verdieping bevindt zich de vaste stripcollectie en op de eerste treft men tijdelijke exposities aan waarvan die over het oeuvre van Martin Lodewijk de eerste is en waar conservator Rob van der Nol een groot compliment voor verdient. Verder is er een museumwinkel en zowel binnen als buiten gelegenheid om iets te gebruiken.

In eerste instantie was het de bedoeling om het museum in Dordrecht te vestigen, maar afgelopen jaar werd van dit plan afgezien. Te hoge investeringen voor de noodzakelijke verbouwingen aan het Dordtse pand waren daar onder andere debet aan.

Laagdrempelig

Strips! heeft een laagdrempelige opzet, geschikt voor het hele gezin, maar het richt zich ook op andere doelgroepen zoals toeristen en scholen.

Van een onderlinge strijd tussen de twee stripmusea is geen sprake. 'Dat bijt elkaar niet,' zei directeur Kleijnen al eerder. 'Iedere provincie kan op den duur een stripmuseum krijgen, zoals er ook overal kunstmusea zijn.' In plaats van te concurreren met het stripmuseum in Groningen streeft Strips! juist naar samenwerking en uitwisseling van materiaal.

Daarnaast werkt Strips! ook samen met de nabijgelegen centrale locatie van de Openbare Bibliotheek Rotterdam en neemt het museum de leenfunctie en de documentatiecollectie over. Voor het lenen van strips zijn bibliotheekleden straks dus op het museum aangewezen.

Paulus

Naast Agent 327 (middelpunt van de overzichtstentoonstelling van plaatsgenoot Martin Lodewijk, die maar liefst 600 vierkante meter beslaat) hebben ook andere striphelden bezit van het museum genomen. Zo heeft Strips! een grote collectie met werk van Jean Dulieu in bruikleen gekregen, waarmee ten

– LEES VERDER OP PAGINA 2

Paulus in Strips

– VERVOLG VAN PAGINA 1
tijde van de opening al een eerste grote vitrine was gevuld. Een van de topstukken is een enorme aquarel met tientallen eikelmannetjes, dat in 1965 als reclamemiddel werd ingezet bij het verschijnen van het boek *Paulus en de eikelmannetjes*. De aquarel was eerder te zien op de grote Dulieu-tentoonstelling in Groningen in 2012, waar een 2 x 2,5 meter grote blow-up te bewonderen was.
Verder is er een grote, opvallend vrolijke boskabouter te vinden op de gevel van het nieuwe museum, tussen tientallen andere striphelden.

FOTO ROB VAN DER NOL

Thuis!

Voor Paulus de boskabouter betekent de opening van Strips! een beetje thuiskomen. Het Vrije Volk waarin hij zijn avonturen begon was in oorsprong weliswaar een Amsterdamse krant, maar eindigde als Rotterdamse uitgave.
Slechts enkele dagen voordat de Paulus-publicatie in februari 1946 in HVV van start ging werden alle landelijke titels in Amsterdam verenigd onder één hoofdredactie en directie. Landelijk werd een (regionaal) editiesysteem ingevoerd. In het eerste jaar viel er door papierschaarste hier en daar nog wel eens een editie uit, zodat de nummering van Dulieus stripverhaal al gauw niet meer in alle edities synchroon liep.
Na lang dralen werd hieraan een eind gemaakt. Het was daarbij de Rotterdamse redactie die de taak op zich nam enkele Paulus-afleveringen aan elkaar te schrijven om zo weer in de pas te komen met de overige edities.
Na het loskoppelen van de krant als PvdA-partijkrant verdween Het Vrije Volk uit de hoofdstad. De redactie trok zich onder andere terug op het voormalige 'rode' bastion Rotterdam.

TESSA

Tessa logeerde vorig jaar bij oma en opa en als je vijf jaar oud bent, dan groet je alle Paulus-posters die je op weg naar je logeerbed langs de trap ziet hangen. Stap, stap – 'Dag Paulurws!' – stap, stap – 'Dag Paulurws!' – stap, stap – 'Dag Paulurws!'
Haar liefde voor de boskabouter begon een jaar of twee geleden tijdens de oppasdagen. Zodra ik een poging deed nog een uurtje uitgeverijwerk op de laptop weg te typen riep ze smekend: 'Paulurws? Paulurws?' Het was aandoenlijk en nauwelijks te weerstaan. Als ik dan mompelde dat opa écht nog even moest werken, zette ze haar liefste glimlach op, kwam tegen me aanhangen en vervolgde haar litanie tot ik onherroepelijk zwichtte.
Als geen ander wist ik precies wáár ik aan toegaf: 'Paulurws' stond namelijk voor de intro van Dulieus poppenfilms, die ik haar ooit had laten zien. Wat dat betreft had ze een fijne neus voor oorspronkelijkheid.
Kijk, kijk, wie komt daar an... *Bij de eerste tonen wurmde Tessa zich tussen mij en de laptop en klom haastig op schoot, terwijl ze enthousiast mee neuriede. Bij* De heks brouwt weer een drank op het vuur *en de daaropvolgende steekvlam gierde ze het uit, om meteen over te gaan op een nieuwe litanie: 'Nog keer? Nog keer?' Vanaf dat moment zat opa in een flow, de hand aan de muis.*
WOESJH! *Restart.* Kijk, kijk, wie komt daar an... *Achter elkaar door.*

Afgelopen herfst kwam ze samen met oudere zus Inge naar het Stripfestival Breda. Schminken, eindeloos ronddolen, op de foto met een boekenbeest en oh ja, ook nog even bij opa op de Paulus-stand. Naast de kersverse boekuitgaven hadden we dit keer nieuwe visitekaartjes in de aanbieding. Tessa zag er een boekenlegger in en gebruikt ze sindsdien heel bewust.

Onlangs kwamen de beide meisjes weer eens bij ons over de vloer. Terwijl het geroezemoes van de familievisite tot mijn werkkamer doordrong, maakte ik nog snel wat aantekeningen.
Opeens stak Tessa haar hoofd om de deur: 'Opa, ben je hier? Wij zijn er al hoor!'
Nieuwsgierig keek ze naar de papierwinkel op m'n bureau. Voor me lag een originele Paulus-stripstrook. Zo'n grote pentekening uit de jaren zestig. Ik zat 'm te bestuderen, omdat de maker er mee had zitten 'rotzooien'.
Tessa klom op schoot en met een zekere vanzelfsprekendheid ging haar handje richting de tekening. 'Mag ik die boekenlegger wel hebben?' degradeerde ze het originele werk van Dulieu. Even keek ze vreemd op toen ik de tekening geschrokken veilig stelde, maar was daarna een en al oor voor het stukje educatie dat ik er op liet volgen. In no time wist ze alles van pentekeningen, typex- en plakcorrecties, hernummering en namaakbaardjes; je kunt er niet vroeg genoeg mee beginnen!
Met een schat aan nieuwe kennis gleed ze van mijn knie op de grond en verliet de kamer. Nog één keer keek ze achterom en zwaaide, een vrolijke twinkeling in haar ogen: 'Dag Paulurws'.
Van mij mag haar Paulus altijd Paulurws blijven.

OPA KOS

POST VOOR PAULUS

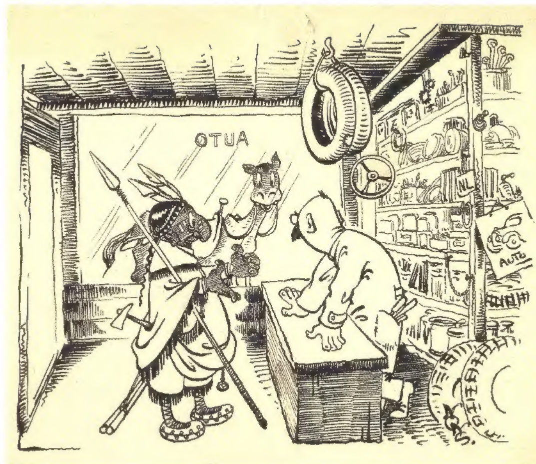
Een selectie uit de vele brieven en e-mails die u ons in de afgelopen periode toestuurde. De afzenders kregen de Paulus-boekenlegger toegestuurd.

UIT DE SCHATKAMER VAN

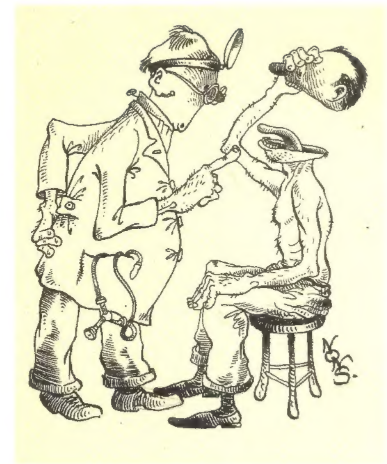

AFLEVERING 10

Het is even wennen om voortaan over het Archief Jean Dulieu te spreken in plaats van over het Paulus Archief. Maar aan het heerlijke ronddolen door het archief, het graven en spitten waarna je soms opeens met een bijzonder stuk in je handen staat, is natuurlijk niets veranderd. Dat is alle keren weer een feestje!

Hij is zijn achteruitkijkspiegel kwijt...

Laat uw tong eens zien...

Toch wordt het de hoogste tijd de deur weer eens op een kier te zetten en ook de lezer een blik naar binnen te gunnen. Het licht van ons lampje schijnt vrijwel meteen op een item dat we al bijna vergeten waren en waarvan we zeker weten dat u verbaasd zult zijn het ook te mogen zien. En dus gaat de schouder tegen de deur en treden we voorzichtig binnen om die ene bijzondere vondst mee naar buiten te nemen, het daglicht in.

Immer stijgende lijn

Al vaak hebben we geschreven hoe autodidact Jean Dulieu jarenlang intensief bezig was zijn creatieve vaardigheden voortdurend te ontwikkelen. Met name zijn tekenstijl zien we in veertig jaar tijd diverse stadia doorlopen, van ronduit primitief tot een grote mate van perfectie.
Met die stijgende lijn in zijn werk, gecombineerd met zijn grappige vertellingen in bos en veld van zijn kleine held wist hij een vaste plaats bij een grote groep lezers te veroveren.
Velen roemden niet alleen zijn tekenwerk, maar ook zijn humor, veelal verwoord in prachtige discussies tussen Paulus en zijn vrienden.
Terwijl zijn 'Paulus-winkeltje' langzaam groeide probeerde Dulieu soms ook ander werk te maken en te verkopen, maar dat bleek veel minder makkelijk dan hij had gedacht. De uitgaven *Francesco* en het sprookjesboek *Kevertje Plop* waren daarop mooie uitzonderingen.

Extra geld in het laatje

In de beginjaren van zijn carrière – weggelopen uit de orkestmuziek en met weinig kapitaal proberen te overleven op het naoorlogse Terschelling – was de jonge, ambitieuze kunstenaar gedwongen zijn inkomen op alle mogelijke manieren bij elkaar te schrapen.
De krantenstrip in *Het Vrije Volk* sloeg aan, maar was geen vetpot.
De Paulus-poppenkast was zijn grote doel, maar had veel voorbereidingstijd nodig.
En dus werd er naast dit alles veel getekend en geschilderd om wat extra geld in het laatje te krijgen.

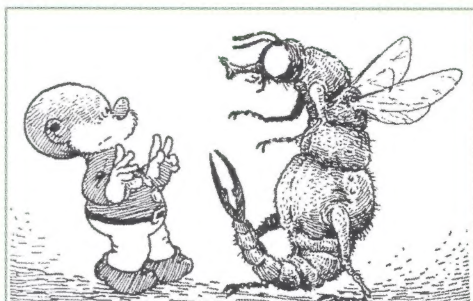
Cartoons

Tijdschriften maakten in die tijd veelvuldig gebruik van getekende grappen om hun lezers te vermaken en uiteraard zag Dulieu daar een mogelijkheid om wat bij te verdienen. Geheel in de stijl van die tijd tekende hij zijn grappen en probeerde die bij redacties binnen te krijgen. En net als bij de overstap van de muziek naar de getekende wereld van Paulus, koos hij voor alle zekerheid een nieuw pseudoniem: NONS.
Of hij ooit een van deze cartoons gepubliceerd heeft gekregen weten we niet. In het Archief Jean Dulieu hebben we er geen voorbeeld van teruggevonden. Wat rest zijn diverse jolige prenten, waarin de tekenstijl overduidelijk de kenmerken heeft van de jaren vijftig en het op alle fronten wint van de humor. Alle begin is moeilijk, ook als je Dulieu heet. Of NONS.

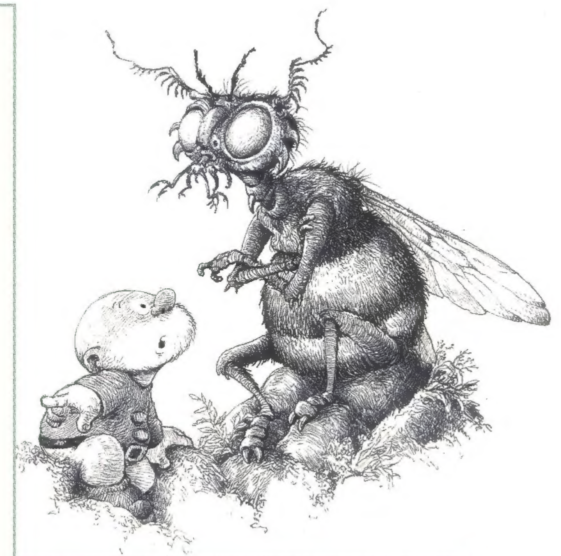
Paulus en de bouterbijters

Ik ben een groot fan van Paulus de boskabouter, of eigenlijk van Jean Dulieu, en lees al jaren met plezier de Bouterbode. *Ik ben blij dat jij er bent om te voorkomen dat veel werk van Dulieu verloren zou gaan!*
Nu heb ik een vraag. Ik verzamel vooral de boeken van Dulieu en vraag me af of Paulus en de insecten *hetzelfde verhaal bevat als deel 23 van de Rode Reeks, Bouterbijters in het bos.*

Gerdien Bos
Ede

Bouterbijters in het bos was de oorspronkelijke titel van de stripversie van dit verhaal. Enkele jaren geleden verscheen het als 23^{e} en laatste deel in onze Rode Reeks. De rede dat het lang duurde voordat de reeks hiermee werd afgesloten was dat de originele stripstroken van *Bouterbijters* onvindbaar waren, waardoor het gehele verhaal uit krantenpublicaties moest worden gerestaureerd. En dat was een hoop werk.
Voordat we aan de Rode Reeks begonnen had de auteur in de jaren tachtig al eens drie verhalen uit zijn stripserie omgewerkt tot geïllustreerde uitgaven voor zijn toenmalige uitgever Leopold. Ze waren voorzien van gloednieuwe illustraties, in balpen getekend! Het resultaat was fantastisch, maar Leopold had grote problemen het tekenwerk op niveau te reproduceren. Tot deze drie verhalen behoorde ook *Bouterbijters in het bos*, waarvan de titel werd omgedoopt tot *Paulus en de insecten*. In de basis is het verhaal van beide uitgaven dus hetzelfde, maar qua tekenwerk zijn ze alleen al door het verschil in toegepast materiaal totaal verschillend.

– De Redactie

DE MEKKERENDE EUCALYPTA - door Jean Dulieu

Toen Paulus en Dorus Bezem hoorden hoe wanhopig de heks Eucalypta aan het schreeuwen was, renden ze natuurlijk zo hard ze konden naar het heksenhutje. Hun harten hamerden wild, want het was duidelijk, dat er weer iets ergs gebeurde.
Vóór ze het hutje van Eucalypta bereikten, kwamen ze de zeven bezempjes tegen.
Die zeven bezempjes hadden opeens helemaal geen babbels meer. Ze waren alle zeven bleek geworden en vluchtten blijkbaar voor de gevolgen van hun eigen baldadigheid.
'*Aha hum*, willen jullie wel eens hier komen!' schreeuwde vader Dorus. Maar de jonge bezempjes luisterden alweer niet naar hem en verstopten zich samen in een bosje.
Eucalypta schreeuwde niet meer, maar wel hoorden Paulus en Dorus nu een allerwonderlijkst, mekkerend geluid uit het heksenhutje komen.
Het was een griezelig soort gemekker, zo griezelig, dat Paulus en Dorus opeens geen haast meer hadden om naar Eucalypta toe te gaan.

Ze stonden voor het hutje en keken elkaar verlegen aan.
'Durf jij naar binnen te gaan?' vroeg Paulus kleintjes.
'Ik niet, aha hum,' zei Dorus, 'maar jij misschien wel.'
'Ik misschien ook niet,' bekende Paulus.
Maar daarna hoefden ze al niet meer naar binnen te gaan, want Eucalypta kwam naar buiten. Ze kwam heel springerig en buitelig en ze mekkerde zo schril, dat Paulus er koud van werd en zich vast greep aan Dorus. En wat Dorus betreft, als Paulus hem niet had vastgegrepen, was hij er zeker vandoor gegaan. En geen wonder...
Eucalypta was erg veranderd. Bijzonder mooi was ze nooit geweest, maar nu was ze beslist nóg lelijker dan vroeger. Ze droeg horens op de kop en ze had hoeven aan haar achterpoten. Ze maakte vreemde bokkensprongen en mekkerde vrolijk. Haar eerste schrik was ze kennelijk te boven gekomen en het scheen zelfs dat ze zich in deze gestalte bijzonder thuis voelde.
Paulus zag in een oogopslag wat er gebeurd moest zijn. De jonge bezempjes hadden in hun baldadige overmoed Eucalypta met haar eigen tovermiddelen bekogeld en die tovermiddelen hadden deze griezelige verandering bewerkt.
Want griezelig was het! Zó griezelig, dat Paulus eerst geen woord kon uitbrengen. En wat Dorus Bezem betreft, die klapperde goed hoorbaar met zijn bezemtanden.
'*Mèhèèèè*,' mekkerde Eucalypta opgewekt, 'willen jullie geloven, *mèèè*, dat ik me, *mèèè*, een heel ander mens voel?

(WORDT VERVOLGD)

BOUTERBODE 68
REDACTIE Maarten J. de Meulder
POSTADRES Dobbenwal 47 - 9407 AD Assen
MAILADRES info@demeulder.nl

ABONNEMENT - BB66 t/m 70: € 8,50 op REKENING - NL97 INGB 0003 9454 95 t.n.v. Uitgeverij De Meulder, Assen - of via aankoop in de webwinkel van www.demeulder.nl

VORMGEVING Rudy Vrooman, Zaandam
VERANTWOORDING PAULUS-ILLUSTRATIES
© erven Jean Dulieu
TIJDSCHRIFTCODE ISSN 1388-2465